

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
SOCIALE ZEKERHEID

DIRECTIE-GENERAAL
BELEIDSONDERSTEUNING EN -COÖRDINATIE

Brussel, 31 januari 2020

**Commissie voor Normalisatie van de boekhouding van de
instellingen van openbaar nut van de sociale zekerheid**

OMZENDBRIEF Nr. 11

Ref. : DGBESOC/COM-NORM/11

Wettelijke basis : KB van 5 mei 1993, art. 2, 2° en art. 4

Betreft : Boekingsregels voor dubieuze debiteuren

1. Boekjaar van inwerkingtreding: Uiterlijk tegen het boekjaar 2021

2. Doel/context:

Deze omzendbrief heeft tot doel de boekingen in verband met dubieuze debiteuren (niet-geïnde bijdragen en terug te vorderen onverschuldigde prestaties) te beschrijven wanneer het verlies erop waarschijnlijk (met een risico op oninvorderbaarheid) of definitief (vaststelling van de oninvorderbaarheid) wordt.

3. Referenties:

3.1. Wettelijke referenties :

- KB van 3 april 1997 houdende maatregelen met het oog op de responsabilisering van de openbare instellingen van sociale zekerheid (art.16) ;
- KB van 22 juni 2001 (te wijzigen) ;
- KB van 26 januari 2014 tot vaststelling van het genormaliseerd boekhoudplan van de OISZ (te wijzigen).

3.2. Plenaire vergaderingen van de Commissie op: 02/12/2016, 09/06/2017, 08/12/2017, 14/06/2019, 13/12/2019.

4. Vroegere versie: geen

De voorzitter van de Commissie,

H. LARMUSEAU

1. Boekhoudkundige principes

Balans: om een getrouw beeld van de rekeningen te waarborgen moeten de dubieuze vorderingen afgezonderd worden op de balans.

Resultatenrekening: omwille van het voorzorgsbeginsel moeten dubieuze vorderingen naargelang de omstandigheden volledig of gedeeltelijk ten laste worden genomen.

Transparantie (controle): afzonderlijke rekeningen moeten een onderscheid maken tussen waarschijnlijk verlies (de mogelijkheid om de vordering te recupereren bestaat nog) en definitief verlies.

2. Boekingsschema's

De Commissie voor normalisatie heeft zich uitgesproken voor een boeking van de waardeverminderingen met tegelijk een begrotingsimpact en een economische impact, zowel voor de waarschijnlijke als voor de definitieve verliezen.

Het boekhoudkundige principe is het volgende:

- Er wordt een budgettaire ontvangst geboekt wanneer het recht om een verschuldigde bijdrage te innen (9351) of een onverschuldigde prestatie te recupereren (9361), wordt vastgesteld;
- Een begrotingsuitgave wordt later ingeschreven indien blijkt dat de vordering vermoedelijk niet kan worden geïnd (waarschijnlijk verlies) (8369 voor bijdragen of 8354 voor onverschuldigde te recupereren prestaties);
- Wanneer het verlies definitief is geworden, wordt dezelfde rekening 8369 of 8354 deze keer gecrediteerd met het eerder geboekte waarschijnlijke verlies (dus verwerking als negatieve uitgave) in afwijking van artikel 8 van het KB van 22 juni 2001, dat de compensatie van uitgaven en ontvangsten verbiedt behalve voor kredietnota's en correctieboekingen¹.
- Op die manier kan het definitieve verlies worden geboekt als begrotingsuitgave (respectievelijk 8361 en 8353). Het koninklijk besluit zal in die zin worden aangepast.

Bijlage 1 herneemt het boekingsschema voor de waarschijnlijke of definitieve verliezen op verschuldigde maar niet geïnde sociale bijdragen

Bijlage 2 herneemt het boekingsschema voor de waarschijnlijke of definitieve verliezen op terug te vorderen ten onrechte uitgekeerde prestaties

De dossiers van dubieuze debiteuren kunnen **individueel of globaal behandeld** worden. De voorgestelde boekingsschema's zijn in het bijzonder van toepassing wanneer de vorderingen individueel worden opgevolgd maar kunnen worden geëxtrapoleerd naar een globale aanpak

¹ Het risico bestaat dat de uitvoering van de begroting een creditsaldo vertoont voor de rekening 8369 *Sociale bijdragen met een risico op oninvorderbaarheid* of de rekening 8354 *Onterecht uitgekeerde sociale prestaties met een risico op oninvorderbaarheid*.

met het boeken van een waardevermindering volgens een percentage van het totaal volume aan dubieuze vorderingen.

De boekhoudkundige opvolging heeft geen gevolgen voor de juridische opvolging van dossiers noch op de administratieve verrichtingen met het oog op de recuperatie van de vorderingen.

3. **Criteria voor de bepaling van het waarschijnlijk verlies van vorderingen, het definitief verlies ervan en de waardeverminderingen**

a) Bepaling van het twijfelachtig karakter van de vorderingen

Het beheerscomité beslist over criteria om het waarschijnlijke en het definitieve verlies van de vorderingen te bepalen, met name op basis van de regelgeving waaraan de instelling onderworpen is (bv. verjaringstermijnen) en de opgedane ervaring. Een van deze criteria moet uitmaken op welk moment de overdracht van het brutobedrag van de vorderingen naar rekening 4020 *Dubieuze debiteuren* zal plaatsvinden.

Bij gebrek aan regels vastgesteld door het beheerscomité wordt de inning van een vordering als twijfelachtig beschouwd als deze op het einde van het boekjaar, ter gelegenheid van de opmaak van de inventaris, al meer dan zes maanden openstaat, dus wanneer het bedrag van de vordering meer dan zes maanden geleden ontvangen had moeten worden door de instelling.

b) Bepaling van het bedrag van de waardeverminderingen

De beslissing tot het boeken van waardeverminderingen op rekening 4029 *Vastgestelde waardevermindering* dient te gebeuren op basis van regels die expliciet door het beheerscomité van de instelling worden vastgelegd.

Bij gebrek aan regels vastgesteld door het beheerscomité dient de verjaringstermijn voor terugvordering van sociale prestaties (drie jaar) als richtsnoer. Bijgevolg dienen de volgende waardeverminderingen (individueel of globaal) te worden geboekt op het einde van het boekjaar (bij de eindejaarsverrichtingen):

1. als de vordering openstaat gedurende meer dan zes maanden maar minder dan één jaar, wordt een waardevermindering van 15% van de initiële waarde geboekt, zodat de netto boekwaarde van de vordering nog 85 % van haar initiële waarde bedraagt;
2. als de vordering openstaat gedurende meer dan één jaar maar minder dan twee jaar, wordt een waardevermindering van 50 % van de initiële waarde van de vordering geboekt, of 35% als de vordering al een eerste waardevermindering had ondergaan zodat de netto boekwaarde van de vordering nog 50 % van haar initiële waarde bedraagt;
3. als de vordering openstaat gedurende meer dan twee jaar, dient er een bijkomende waardevermindering van 50% van de initiële waarde van de vordering te worden geboekt, zodat de netto boekwaarde van de vordering nog 0 % van haar initiële waarde bedraagt;

4. Indien er een rechtszaak betreffende de vordering lopende is, heeft de OISZ de keuze om al dan niet waardeverminderingen te boeken, in afwachting van de gerechtelijke uitspraak.

Als de waardeverminderingen gedurende het jaar worden geboekt, moet wel tevens tijdens de eindejaarsverrichtingen worden nagegaan of er geen bijkomende waardevermindering moet worden geboekt.

4. Andere bepalingen

De door de instelling weerhouden regels om het dubieus karakter van de vorderingen en het bedrag van de waardeverminderingen te bepalen moeten worden opgenomen in de bijlage bij de jaarrekeningen van de OISZ (waarderingsregels).

Een onderscheid moet worden gemaakt tussen:

- de verrichtingen betreffende het waarschijnlijk verlies van de vorderingen van **het lopende jaar** ;
- de verrichtingen betreffende het waarschijnlijk verlies van de vorderingen van de **vorige jaren**. Gedetailleerde bedragen per jaar in functie van de ouderdom van de vorderingen zijn nodig.

Dit onderscheid kan worden gemaakt door middel:

- van sub-rekeningen ;
- of van een document dat bij de jaarrekeningen moet worden gevoegd (cf. de eerste alinea van dit punt). Dit document zal later door de Commissie worden geformaliseerd en worden opgenomen in de bijlage 3 bij het koninklijk besluit van 26 januari 2014 tot vaststelling van het genormaliseerd boekhoudplan van de OISZ's.

Het koninklijk besluit van 22 juni 2001 tot vaststelling van de regelen inzake de begroting, de boekhouding en de rekeningen van de openbare instellingen van sociale zekerheid evenals het koninklijk besluit van 26 januari 2014 tot vaststelling van het genormaliseerd boekhoudplan van de openbare instellingen van sociale zekerheid, zullen worden gewijzigd om het volgende daarin op te nemen :

- een afwijking op het principe van niet-compensatie van de uitgaven en ontvangsten om de terugname van het waarschijnlijk verlies te kunnen boeken ;
- een afwijking van de definitie van de vastgestelde rechten om waarschijnlijke verliezen te kunnen inschrijven in de budgettaire boekhouding;
- de invoering in het boekhoudplan van de OISZ's van nieuwe rekeningen en van nieuwe koppelingen tussen bepaalde rekeningen.

5. Verwerking van eerder geboekte waardeverminderingen

Het staat elke instelling vrij de boekhouding van de terugnames van waardeverminderingen en van definitieve verliezen aan te passen om rekening te houden met de eerder uitgevoerde boekingen van waardeverminderingen, zodat er nog een samenhang is in haar boekingsschema, zelfs als bestrijkt het meerdere boekjaren. Voorbeelden : rekening houden

met het feit dat de waardeverminderingen voorheen ofwel zowel budgettair als economisch werden geboekt, ofwel net enkel economisch / rekening houden met het risico van een dubbele weerslag op sommige rekeningen, ...

Elke instelling is ook gemachtigd de nog te creëren boekhoudkundige rekeningen voorzien in de als bijlage opgenomen boekingsschema's te gebruiken vòòr de datum van hun inwerkingtreding (boekjaar 2021). Voorbeeld voor het RIZIV: rekening 8369 zal worden gebruikt voor de terugname van waarschijnlijke verliezen uit het verleden, hoewel deze oorspronkelijk op een andere budgettaire rekening werden geboekt (8361).

Bovendien lijkt het logisch de vorderingen die vroeger individueel werden verwerkt, individueel te verwerken, en omgekeerd de vorderingen die vroeger globaal werden verwerkt, globaal te verwerken.

Bijlage 1 : boekingsschema voor de waarschijnlijke of definitieve verliezen op dubieuze vorderingen met betrekking tot **sociale bijdragen**.

Boekjaar N

Debet	Credit	Benaming van de rekening
1. Te innen bijdragen (budgettaire verrichting)		
400	9351/7011	Bijdragen [van het lopend boekjaar] Sociale bijdragen
2. Inning van bijdragen (vb. slechts gedeeltelijk)		
55	400	Zichtrekeningen Sociale bijdragen
3. <u>De vordering wordt dubieus</u>: afzondering op de balans want de inning ervan is weinig waarschijnlijk (in geval van overschrijding van een bepaalde termijn of om een andere reden die een objectief en individueel criterium vormt)		
4020	400	Dubieuze debiteuren [van het lopend boekjaar] Sociale bijdragen
4. <u>Een verlies wordt waarschijnlijk</u> : budgettaire aanrekening van een <u>waardevermindering op dubieuze vordering</u> van het jaar N (=individuele of globale tenlasteneming van de waarschijnlijke verliezen)		
Voorbeeld : 100% (of minder) van de dubieuze debiteuren blijken oninvorderbaar		
8369/6079 (Nieuw)	4029	Sociale bijdragen met een risico op oninvorderbaarheid [van het lopend boekjaar] Vastgestelde waardevermindering

Latere boekjaren

5. <u>Recuperatie van de vordering</u>: gehele of gedeeltelijke inning van de nog te innen vorderingen van een vorig boekjaar (N)		
55	4020	Zichtrekeningen Dubieuze debiteuren

6. Gehele of gedeeltelijke terugname van de in N ten laste genomen waardevermindering, aan de hand van een negatieve uitgave (**credit** van 8369/6079)
 → Voor het gedeelte van de dubieuze vordering die (geheel of gedeeltelijk) geïnd wordt.

4029	8369/6079 (Nieuw)	
		Vastgestelde waardevermindering Sociale bijdragen met een risico op oninvorderbaarheid

7. Gehele of gedeeltelijke terugname van de in N ten laste genomen waardevermindering, aan de hand van een negatieve uitgave (**credit** van 8369/6079)
 → Voor het gedeelte van de dubieuze vordering die als definitief verlies wordt beschouwd

4029	8369/6079 (Nieuw)	
		Vastgestelde waardevermindering Sociale bijdragen met een risico op oninvorderbaarheid

8. Wanneer het verlies definitief wordt : aanrekening van het definitief verlies op dubieuze vorderingen van N

8361/6071	4020	Oninvorderbare, kwijtgescholden en terugbetaalde sociale bijdragen
		Dubieuze debiteuren (Aanzuivering van de rekening 4020)

Bijlage 2 : boekingsschema voor de waarschijnlijke of definitieve verliezen op dubieuze vorderingen met betrekking tot **ten onrechte uitgekeerde prestaties**

Boekjaar N

Debet	Credit	Benaming van de rekening
1. Te betalen sociale prestaties (budgettaire verrichting)		
8351/6011	441	Sociale prestaties [van het lopend boekjaar] Te betalen prestaties
2. Betaling van de sociale prestaties		
441	55	Te betalen prestaties Zichtrekeningen
3. Terugvordering van ten onrechte uitgekeerde prestaties (budgettaire verrichting)		
401	9361/7071	Terug te vorderen prestaties [van het lopend boekjaar] Terugvordering van sociale prestaties
4. <u>De vordering wordt dubieus</u>: afzondering op de balans want de inning ervan is weinig waarschijnlijk (in geval van overschrijding van een bepaalde termijn of om een andere reden die een objectief en individueel criterium vormt))		
4020	401	Dubieuze debiteuren [van het lopend boekjaar] Terug te vorderen prestaties [van het lopend boekjaar]
5. <u>Een verlies wordt waarschijnlijk</u> : budgettaire aanrekening van een <u>waardevermindering op dubieuze vordering</u> van het jaar (=individuele of globale tenlasteneming van de waarschijnlijke verliezen		
Voorbeeld : 100% (of minder) van de dubieuze debiteuren blijken oninvorderbaar		
8354/6014 (Nieuw)	4029	Onterecht uitgekeerde sociale prestaties met een risico op oninvorderbaarheid van het lopend boekjaar Vastgestelde waardevermindering

Latere boekjaren

6. Recuperatie van de vordering gehele of gedeeltelijke inning van de nog te innen vorderingen **van een vorig boekjaar (N)**

55	4020	Zichtrekeningen Dubieuze debiteuren
----	------	--

7. Gehele of gedeeltelijke terugname van de in N ten laste genomen waardevermindering aan de hand van een negatieve uitgave (**credit** van 8354/6014)

→ Voor het gedeelte van de dubieuze vordering die (geheel of gedeeltelijk) geïnd wordt.

4029	8354/6014 (Nieuw)	
		Vastgestelde waardevermindering
		Onterecht uitgekeerde sociale prestaties met een risico op oninvorderbaarheid

8. Gehele of gedeeltelijke terugname van de in N ten laste genomen waardevermindering aan de hand van een negatieve uitgave (**credit** van 8354/6014)

→ Voor het gedeelte van de dubieuze vordering die als definitief verlies wordt beschouwd

4029	8354/6014 (Nieuw)	
		Vastgestelde waardevermindering
		Onterecht uitgekeerde sociale prestaties met een risico op oninvorderbaarheid

9. Het verlies wordt definitief: aanrekening van het definitief verlies op dubieuze vorderingen van N

8353/6013	4020	Oninvorderbare ten onrechte uitgekeerde prestaties
		Dubieuze debiteuren (Aanzuivering van de rekening 4020)

